Електронске изложбе Библиотеке Матице српске

Библиотека Матице српске приредила је
178 изложби у витринама.
Од јануара 2011. године изложбе се презентују у електронском
облику, у јавном каталогу Библиотеке.

Електронски каталози изложби се трајно чувају на
CD-у и доступни су у Библиотеци, а заједно са штампаним
каталозима досад постављених
изложби, и на веб-сајту
www.bms.rs

Изложбе БМС у 2023. години

(331) 9−29. јануар: Душан Матић (1898–1980) – 125 година од рођења
(332) 30. јануар – 19. фебруар: Хиландар (1198–2023) – 825 година
(333) 20. фебруар – 12. март: Радоје Домановић (1873−1908) – 150 година од рођења
(334) 13. март – 2. април: Милан Коњовић (1898–1993) – 125 година од рођења
(335) 3–23. април: Атанасије Стојковић (1773–1832) – 250 година од рођења
(336) 24. април − 14. мај: *Јубилеји штампаних србуља*:
500 година *Молитвеника горажданског* (Горажде, 1523)
460 година *Триода цветног скадарског* (Скадар, 1563)
(337) 15. мај – 4. јун: Надежда Петровић (1873−1915) – 150 година од рођења и Растко Петровић (1898–1949) – 125 година од рођења
(338) 5–25. јун: Мића Поповић (1923–1996) – 100 година од рођења
(339) 26. јун – 16. јул: Михајло Марковић (1923–2010) – 100 година од рођења
(340) 17. јул – 6. август: Милка Ивић (1923–2011) – 100 година од рођења
(341) 7–27. август: Сретен Стојановић (1898–1960) – 125 година од рођења
(342) 28. август – 17. септембар: Михаило Обреновић (1823−1868) – 200 година од рођења
(343) 18. септембар – 8. октобар: Десанка Максимовић (1898–1993) – 125 година од рођења
(344) 9–29. октобар: Антоније Исаковић (1923–2002) – 100 година од рођења
(345) 30. октобар – 19. новембар: Шандор Петефи (1823–1849) – 200 година од рођења
(346) 20. новембар – 10. децембар: Срби 1848 – 175 година
(347) 11. децембар 2023 – 8. јануар 2024: Федерико Гарсија Лорка (1898–1936) – 125 година од рођења

Библиотека Матице српске

Атанасије Стојковић
(1773–1832)
250 година од рођења

Електронски каталог изложбе број 335

Нови Сад

3. априла – 23. априла 2023.

Библиотека Матице српске је на основу грађе из својих збирки приредила изложбу поводом 250 година од рођења Атанасија Стојковића, српског писца, професора и ректора универзитета у Харкову.

Електронска изложба садржи попис изабраних дела и литературе са сигнатурама.

Аутор
Ненад Станојевић

Скенирање и обрада фотографија
Софија Ђурђевић

Уредник
Селимир Радуловић

„Всем надобно јест умрети,
ишчезајет слава всех.
Можно л' вечност наследити
том', кто не жил' наш сеј век?

Прах и пепел јест нам тело,
но Богом обновит сја;
Воспрјанет из гроба смело,
к бесмертију устремит сја...”

(Атанасије Стојковић, *Кандор*)

„Љубезни мој Стојковичу!

Здравствуј и радуј се!

Јуче ми је дао драги наш Драго твоју 2-ру част *Фисике*. То ће рећи: *И паде семе на земљу благу и принесе плод сторицеју*. Пак какво (х)ућеш веће благополучије на овој грудви земљице, него такова творити чудеса – то јест не само садашњему, него и будуштим родовом отварати очи разуменија и милионе њима показивати светова. То значи славу божју, величество, свемогућство, благост и премудрост достојно показивати и проповедати...”

(Из писма Доситеја Обрадовића Атанасију Стојковићу, Трст, 23. августа 1802. године)

- Атанасије Стојковић рођен је у Руми, у сиромашној породици. Отац Јован и мајка Ана имали су, поред Атанасија, још два сина, Алексија и Теодора.

- Стојковић се школовао у Руми, Шопрону, Сегедину, Пожуну (Братислави) и у Гетингену. Студирао је права, теологију и филозофију и за време свога школовања био одличан ученик и студент.

- Подршком Јована Паликуће и трговца Драгутина Теодоровића из Трста, којем је касније посветио други део *Физике,* у пролеће 1797. године отишао је у Гетинген на студије уз благослов Јована Рајића.

... Нежно, јегда Ти јако отец обнимаја мја долго

к Музам германским путешествије благословјал.

- На путу за Гетинген извесно време провео је у Бечу, где се упознао са Доситејем Обрадовићем. Митрополит Стратимировић шаље помоћ Стојковићу.

- Стојковићев колега на универзитету у Гетингену био је математичар и астроном Карл Фридрих Гаус.

- Удаљен од родног краја, испевао је *Оду на источник борковачки,* о локалитету у родној Руми.

- По завршеном школовању у Гетингену, 1799. године, у Прагу се упознао са славистом Јосифом Добровским, са којим ће се касније дописивати и сарађивати.

Универзитет у Гетингену

- У Гетингену је промовисан у доктора философије, изабран за дописног члана Краљевског ученог друштва у Гетингену и Минералошког друштва у Јени.

- У Будиму, године 1800. у Штампарији Краљевског свеучилишта пештанског, почео је са објављивањем дела: *Стихи каковим образом љубов у браку сохранити можно* и *Ода о будуштем заведенију наук философических в Карловце Сремстем и о следствијах сего заведенија*, као и прозно дело *Кандор или откровеније египетских тајин,* које се сматра првим српским романом.

- Године 1801. објавио је роман *Аристид и Наталија* и први том *Физике*.

- Наредне године, такође у Будиму, објавио је други том *Физике*. Из штампе му излази и песма *На смерт бесмертнаго Јована Рајића*, поводом смрти Јована Рајића, који је крајем 1801. године преминуо у манастиру Ковиљу.
- Године 1803. из штампе излази трећи том *Физике*.

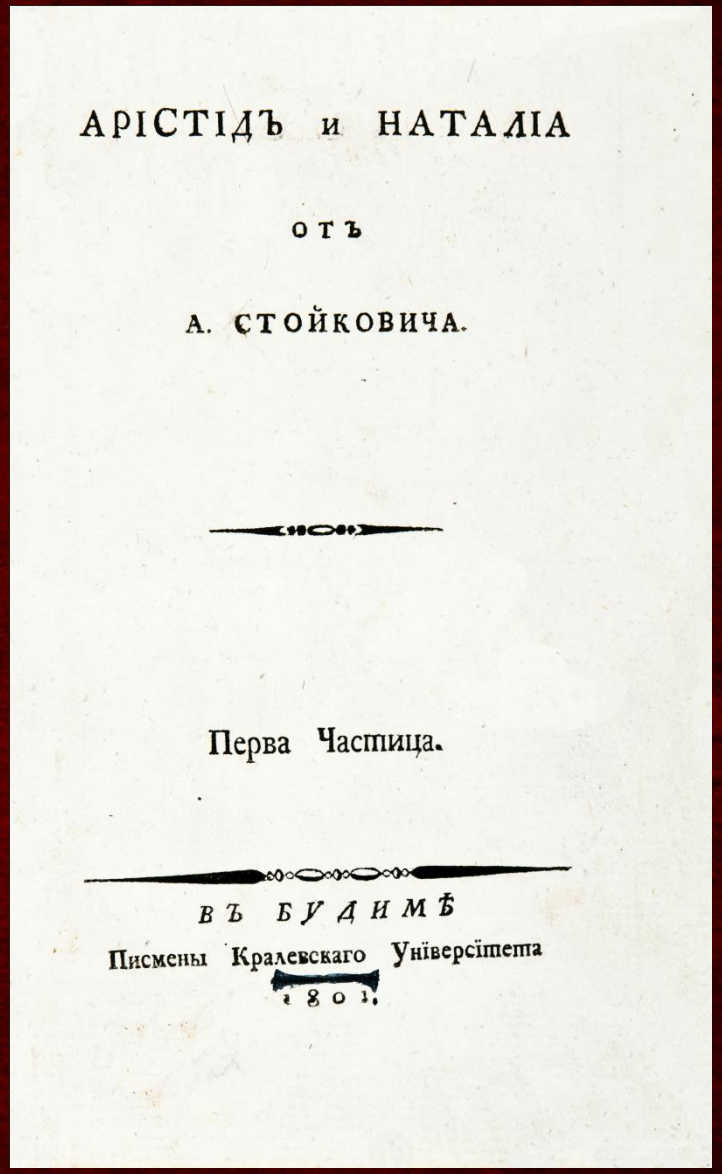
АРІСТІДЪ и НАТАЛІА

отъ

А. СТОЙКОВИЧА.

Перва Частица.

ВЪ БУДИМѢ

Писмены Кралевскаго Університета

1801.

- На заузимање Северина Осиповича Потоцког, куратора школа харковске губерније и руског министра просвете, са којим се упознао током боравка у Бечу почетком 1803. године, Стојковић је добио понуду новооснованог Универзитета у Харкову и 1. новембра исте године изабран је за професора физике.

- Године 1807. постаје ректор Универзитета у Харкову, а такође из штампе му излази на руском језику монографија о метеоритима, прва на свету. Ово дело је до данас остало релевантно у свету науке.

- Атанасије Стојковић носилац је одликовања Крста реда Светог Владимира 3. степена.

- Године 1812. други пут је изабран за ректора Универзитета у Харкову. У Универзитетској штампарији у Харкову објавио је текст о свом колеги и пријатељу Григорију Трлајићу, на латинском језику.

Универзитет у Харкову

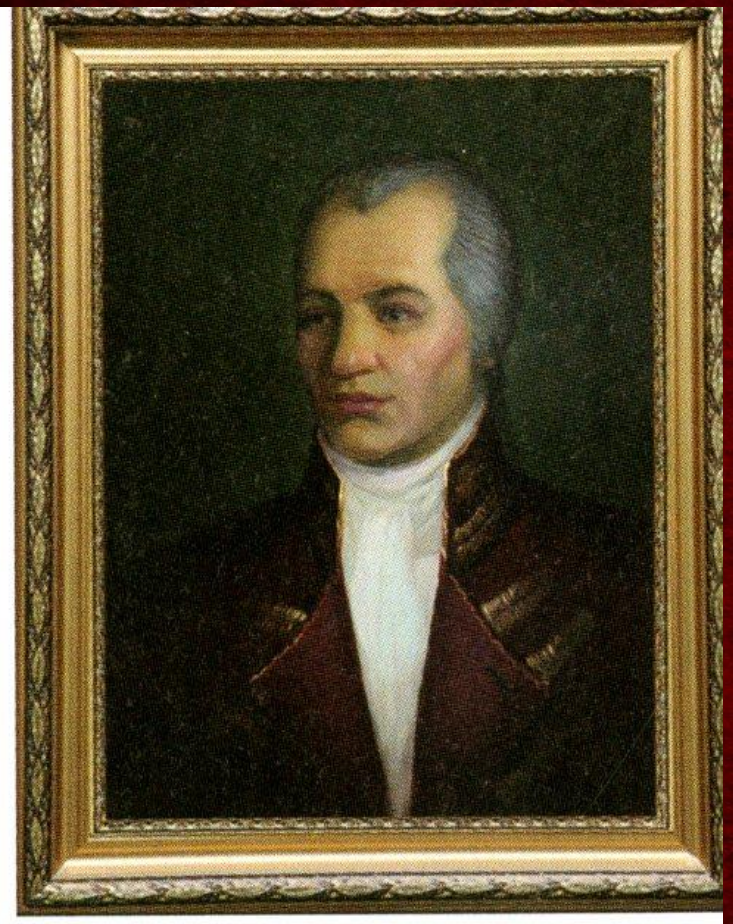

СТОЙКОВИЧ
Афанасій Іванович
(реконструкція)

- У Бесарабији, у коју се преселио након пензионисања, дошао је у контакт са Карађорђем, којем ће у Петрограду, 1816. године, бити преводилац у преговорима с царом Александром Првим о томе да добије дозволу за повратак у Србију и учествује у борби за ослобођење.

- Године 1824. у Штампарији Руског библијског друштва у Петрограду објавио је превод *Новог завета Господа нашего Исуса Христа*, чиме се замерио Вуку Стефановићу Караџићу и његовим присталицама.

- Исте године ступио је у везу са митрполитом Петром Првим ради посредовања у преговорима између Црне Горе и руског двора.

- До краја живот објавио је још неколико ауторских дела и превода из различитих области.

- Умро је у Харкову, 1832. године.

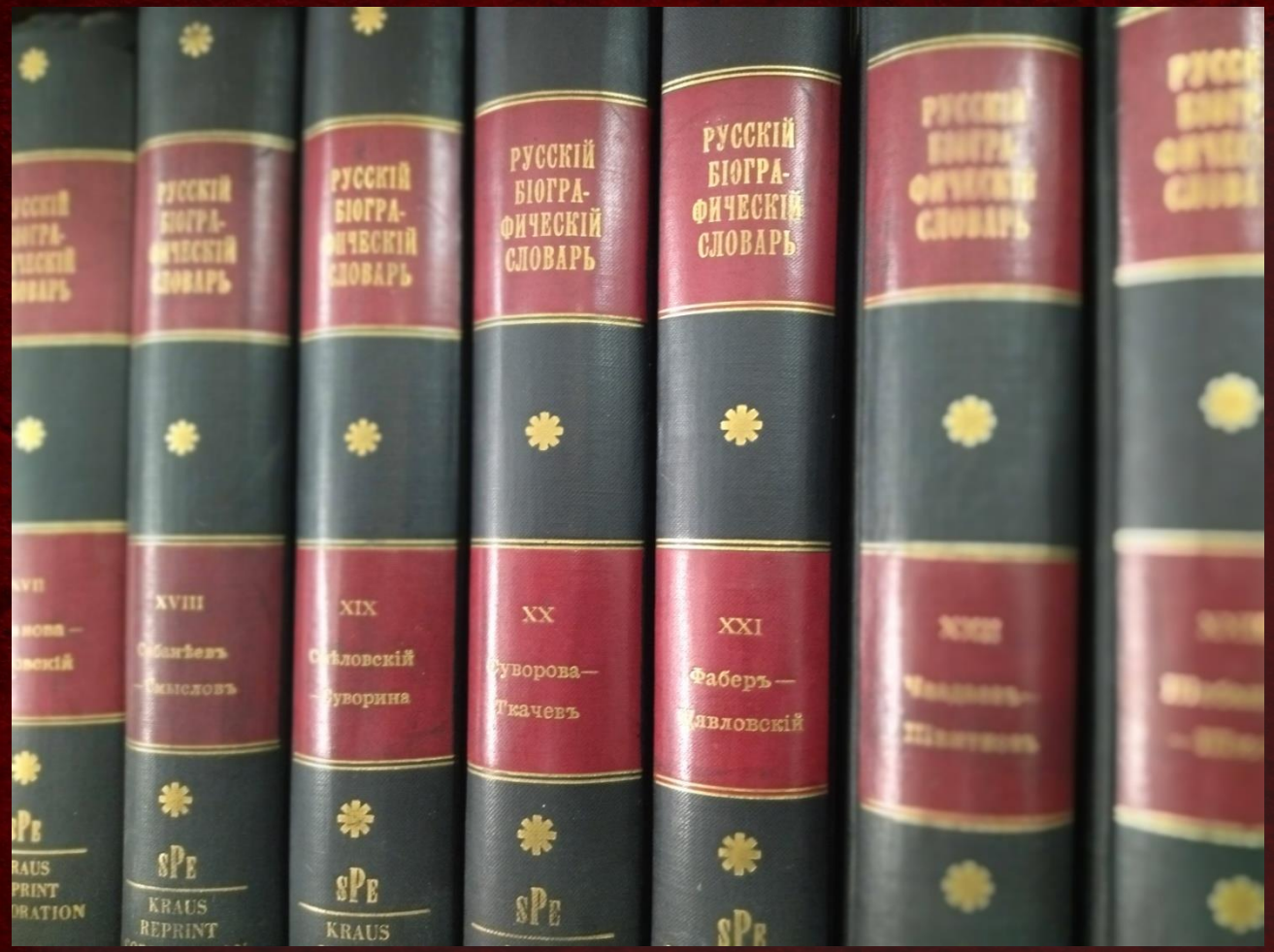

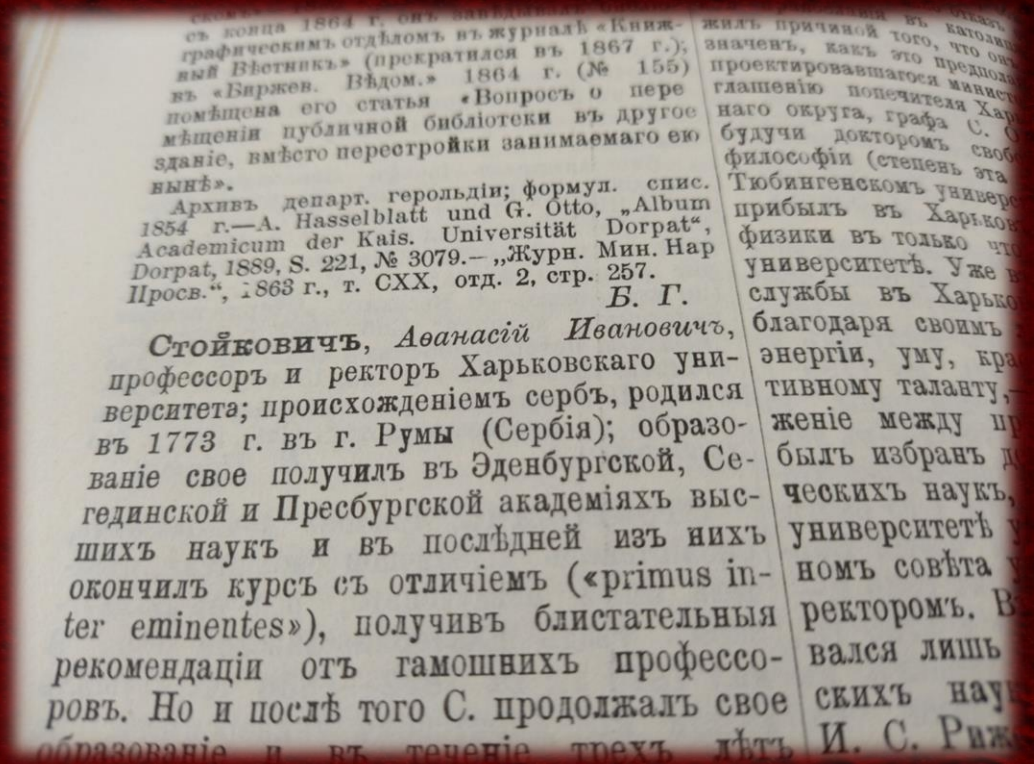

съ конца 1864 г. онъ занималъ «Книжграфическимъ отдѣломъ въ журналѣ «Книжный Вѣстникъ» (прекратился въ 1867 г.); въ «Биржев. Вѣдом.» 1864 г. (№ 155) помѣщена его статья «Вопросъ о перемѣщеніи публичной библіотеки въ другое зданіе, вмѣсто перестройки занимаемаго ею нынѣ».

Архивъ департ. герольдіи; формул. спис. 1854 г.—A. Hasselblatt und G. Otto, „Album Academicum der Kais. Universität Dorpat", Dorpat, 1889, S. 221, № 3079.— „Журн. Мин. Нар Просв.", 1863 г., т. CXX, отд. 2, стр. 257.

Б. Г.

Стойковичъ, *Аѳанасій Ивановичъ*, профессоръ и ректоръ Харьковскаго университета; происхожденіемъ сербъ, родился въ 1773 г. въ г. Румы (Сербія); образованіе свое получилъ въ Эденбургской, Сегединской и Пресбургской академіяхъ высшихъ наукъ и въ послѣдней изъ нихъ окончилъ курсъ съ отличіемъ («primus inter eminentes»), получивъ блистательныя рекомендаціи отъ гамошнихъ профессоровъ. Но и послѣ того С. продолжалъ свое образованіе и въ теченіе трехъ лѣтъ

жилъ причиной того, что онъ значенъ, какъ это предпо проектировавшагося минис глашенію попечителя Хар наго округа, графа С. будучи докторомъ свобо философіи (степень эта Тюбингенскомъ универс прибылъ въ Харьков физики въ только что университетѣ. Уже службы въ Харько благодаря своимъ энергіи, уму, кра тивному таланту, женіе между пр былъ избранъ д ческихъ наукъ, университетѣ у номъ совѣта ректоромъ. В вался лишь скихъ нау И. С. Ржж

A1 III 207128 /19

Поклон Атанасија Стојковића Матици српској

„Библиотека Матице српске, најстарија српска библиотека националног значаја и прва јавна научна библиотека у Срба, настала 1826, оснивањем Матице српске, послала је своја издања на поклон 1830. године Народном музеју у Пешти, Царској библиотеци у Бечу, Народној библиотеци у Прагу и Руској императорској академији наука у Санктпетербургу...

Од наведених институција, једино је Руска императорска академија узвратила поклон, уз пропратно писмо, датирано 14. јуна 1832. године. Писмо је потписао стални секретар Академије и редовни државни саветник Петар Соколов...

Вест о поклону Руске академије пренео је и Павле Стаматовић, у *Српској пчели*, за 1834, стр. 154–155, обавестивши јавност о томе да је Матица српска добила на дар 61 књигу од Императорске руске академије из Петербурга и да је заједно са тим књигама и Атанасије Стојковић послао на поклон Матици по један примерак својих књига које је издао у Русији...”

(Мр Душица Грбић, „Сто осамдесет година прве размене књига Библиотеке Матице српске”, Годишњак БМС 2012. година)

Поклон Атанасија Стојковића Библиотеци Матице српске:

Стойкович, Афанасий И.,*Систематическое изложеніе способовъ обезводненія мокрой, болотистой почвы иобсушенія топей*, иждивеніемъ Императорскаго Вольнаго экономическаго общества, Санктпетербургъ, 1827.

Сигнатура: P19Pc III 4

Бонафу, Матвеи, О выкармливаніи шелковичныхъ червей по способу графа Дандоло, сочинение Матвея Бонафу; [предисловие: председатель Отдела сельского хозяйства Афанасій Стойковичь], передено с французского и изданно тщанием Вольного экономического общества, Санктпетербург, 1828.

Стойкович, Афанасий И., *О саранчѣ и способахъ истребленія ея,* иждивеніемъ Императорскаго Вольнаго экономическаго общества, Санктпетербургъ 1825.

Сигнатура: P19Pc II 5

Стойкович, Афанасий И., *О соломянных и разных других отводах молніи и града,* Санктпетербург 1826.

Сигнатура: P19PcII 6

Дибјеф, Л. Ф., *Теоретико-практическое наставление о виноделии,* переведено с французскаго и издано иждивением Императорскаго Вольнаго экономическаго общества,тщанием председателя Отделения сельскаго хозяйства Аѳанасія Стойковича, Санктпетербург, 1830.

Сигнатура: P19Pc III 3

P19Pc III 4

СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ ИЗЛОЖЕНІЕ

СПОСОБОВЪ ОБЕЗВОДНЕНІЯ

МОКРОЙ, БОЛОТИСТОЙ ПОЧВЫ

и

ОБСУШЕНІЯ ТОПЕЙ.

Съ XXIV *таблицами чертежей.*

Иждивеніемъ Императорскаго Вольнаго Экономическаго Общества.

С. ПЕТЕРБУРГЪ.

Печатано при Императорской Академіи Наукъ

1827.

P19 Pc III 4

О

САРАНЧѢ

и

СПОСОБАХЪ ИСТРЕБЛЕНІЯ ЕЯ.

Иждивеніемъ

ИМПЕРАТОРСКАГО ВОЛЬНАГО ЭКОНОМИЧЕСКАГО ОБЩЕСТВА.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ,

при ИМПЕРАТОРСКОЙ Академіи Наукъ

1825.

P19 Pc II 5

О

СОЛОМЯННЫХЪ

И

РАЗНЫХЪ ДРУГИХЪ ОТВОДАХЪ

МОЛНІИ И ГРАДА.

Съ двумя чертежами.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

Въ Типографіи Александра Смирдина

1826.

P19 Pc II 6

ТЕОРЕТИКО - ПРАКТИЧЕСКОЕ

НАСТАВЛЕНІЕ

О

ВИНОДѢЛІИ.

Переведено съ Французскаго и издано иждивеніемъ Императорскаго Вольнаго Экономическаго Общества; тщаніемъ Предсѣдателя Отдѣленія Сельскаго Хозяйства, *Аѳанасія Стойковича.*

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

Печатано въ типографіи Ивана Байкова,

1830.

P19 Pc III 3

Дела
Атанасија Стојковића
(Избор)

КАНДОРЪ

или

ОТКРОВЕНІЕ ЕГУПЕТСКИХЪ

ТАИНЪ.

ОТЪ

АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА.

СС. НН. и Філософіи Доктора, и Іенскаго естество испытателнаго содружества члена дѣйствителнаго.

135

ВЪ БУДИМѢ,

Печатано писмены Славено-Сербскія Печатни Кралевскаго Всеучилища Пештанскаго.

1800.

P18 Cp I 84

АРІСТІДЪ и НАТАЛІА

ОТЪ

А. СТОЙКОВИЧА.

Перва Частица.

ВЪ БУДИМѢ

Писмены Кралевскаго Університета

1801.

P19 Cp II 1161

АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА,

Свободныхъ художествъ и Філософіи Доктора и Іенскаго естествоиспытателнаго содружества члена дѣйствителнаго.

ФУСІКА.

простымъ языкомъ списана за родъ Славенно — Сербскій.

Первая часть.

ВЪ БУДИМѢ

Писмены Кралевскаго Університета

1801.

P19Cp II 1164/1.1

АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА

Свободныхъ Художествъ и Філософіи Доктора, Кралев. Гетінскаго содружества наукъ Члена внѣшняго соотвѣтствующаго и Іенскаго естествоиспытателнаго судружества Члена дѣйствующаго

ФУСІКА

простымъ языкомъ списана за родъ Славено = Сербскій.

Вторая часть.

ВЪ БУДИМѢ,

Писмены Кралевскаго Університета

1802.

P19Cp II 1164/2.1

АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА

Свободныхъ Художествъ и Філософіи Доктора, Кралев. Гетінгскаго содружества наукъ Члена внѣшняго соотвѣтствующаго и Іенскаго естествоиспытателнаго содружества Члена дѣйствующаго

ФУСІКА

простымъ языкомъ списана за родъ Славено = Сербскій.

Трета часть.

ВЪ БУДИМѢ,

Писмены Кралевскаго Університета

1803.

P19Cp II 1164/3.1

229182

ОДА
О
БУДУЩЕМЪ ЗАВЕДЕНІИ
НАУКЪ
ФІЛОСОФІЧЕСКИХЪ
ВЪ
КАРЛОВЦѢ СРЕМСТѢМЪ
И
О СЛѢДСТВІЯХЪ
СЕГО ЗАВЕДЕНІЯ
сочинена
Отъ Д. Ф. А. С.

ВЪ БУДИНѢ ГРАДѢ,
Въ Славено-Сербской Печатни К. Всеучилища Пештанскаго.
1800.

P18 Cp I 80.1

НА СМЕРТЬ
БЕЗСМЕРТНАГО
ІОАННА РАИЧА
АРХІМАНДРІТА М. КОВІЛЯ
ПРЕСТАВЛШАГОСЯ
ДЕКЕМВРІЯ 11го ГОДА СОВЕРШИВЪ 75 ЛѢТЪ И 1 МѢСЯЦЪ
ВРЕМЕНЫЯ ЖИЗНИ
ОТЪ
АѲАНАСІЯ СТОЙКОВИЧА.

ВЪ БУДИМѢ
Въ началѣ 1802. года.

P19 Cp III 183.1

Р19 Ср II 1201. 1
(97)
Бр 5.

ВѢЧНА ПАМЕТЪ

ГЛИГОРІЮ ТЕРЛАИЋУ,

родомъ Србльину,

ДОКТОРУ ФИЛОСОФІЕ,

и

у царскомъ свеучилишту Харковскомъ

закона естественны, политичны и народны професору

явномъ редовномъ.

Писао

Атанасіе Стойковиѣъ.

У Віени.

(Додатакъ къ числу 67 Новина Србски 1821.)

Р19 Ср II 1201

Р III 238
Р18 Ср III 29. 1
57

СТІХИ

КАКОВЫМЪ ОБРАЗОМЪ ЛЮБОВЬ

У

БРАКУ СОХРАНИТИ МОЖНО.

АѲАНАСІА СТОЙКОВИЧА,

СВОБОДНЫХЪ НАУКЪ И ФИЛОСОФІИ ДОКТОРА, И

ПЕНСКАГО ЕСТЕСТВОИСПЫТАТЕЛНАГО СОДРУЖЕ-

СТВА ЧЛЕНА ДѢЙСТВУЮЩАГО.

ВЪ БУДИНѢ,

ПИСМЕНЫ КРАЛЕВСКАГО ВСЕУЧИЛИЩА ПЕШТАНСКАГО

1800.

Р18 Ср III 29

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ

ГОСПОДА НАШЕГО

ІИСУСА ХРИСТА.

ПО ПРЕВОДУ АѲАНАСІЯ СТОЙКОВИЧА.

ЛЕЙПЦИГЪ,

въ Типографіи Карла Таухница.

1830.

P19 Cp II 827.1

БМС II 540712

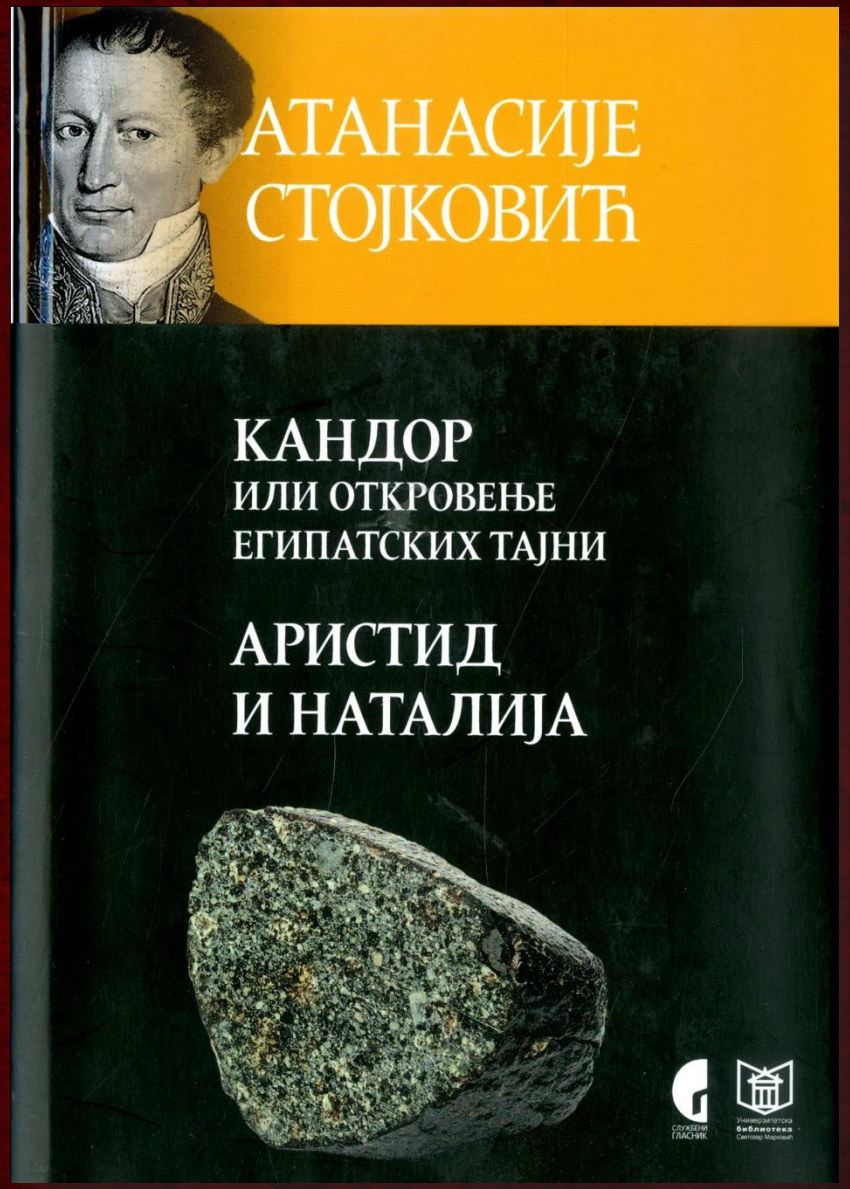

БМС II 542743

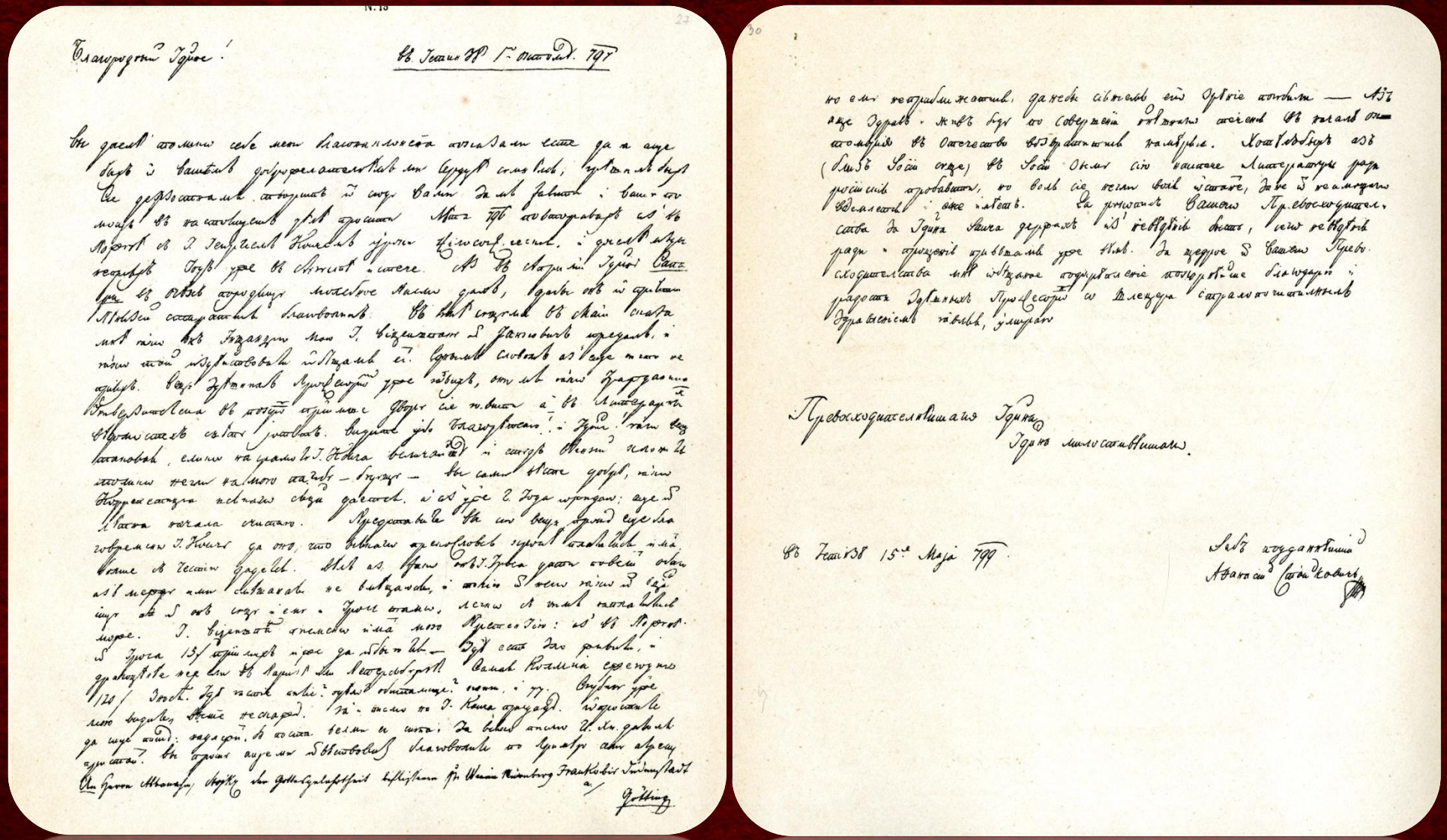

Рукопис Атанасија Стојковића

P III 4035

Градска библиотека у Руми која носи назив по Атанасију Стојковићу

Литература
(избор)

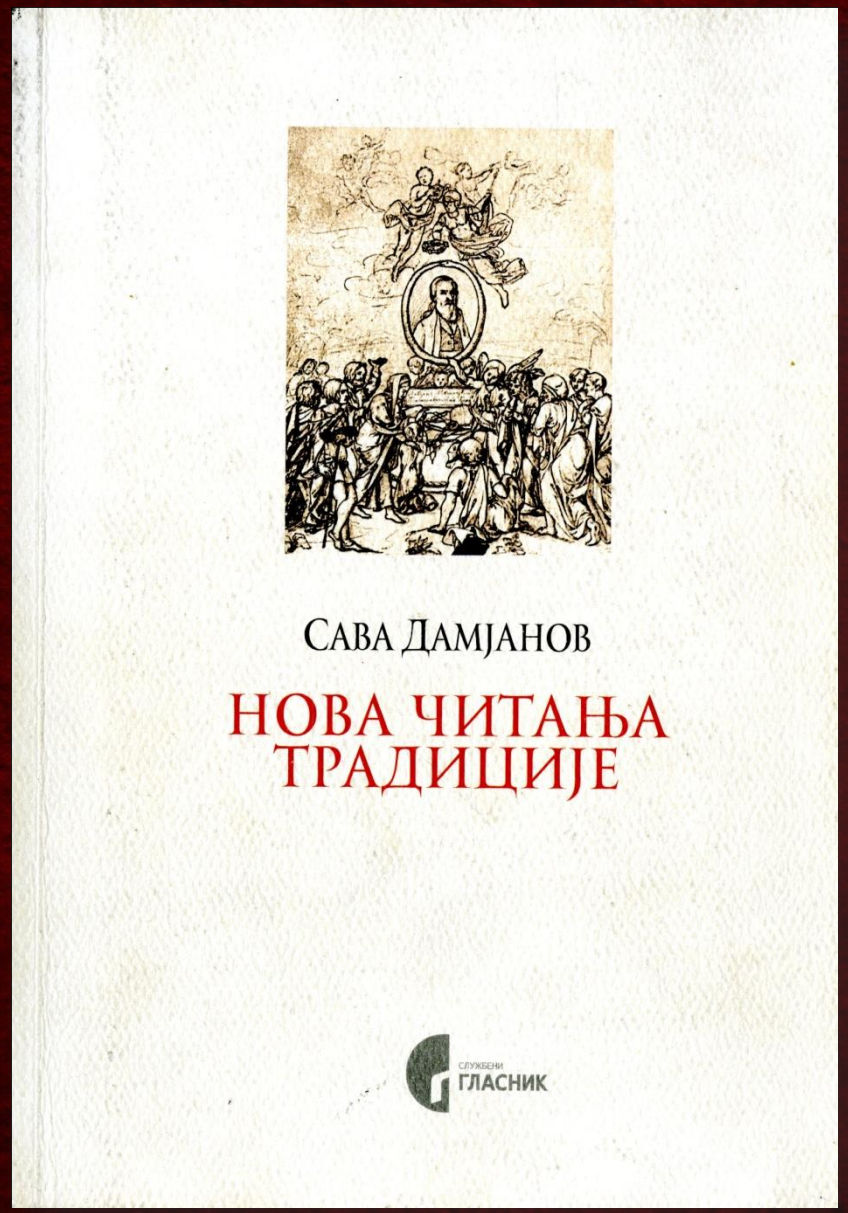

БМС II 498151

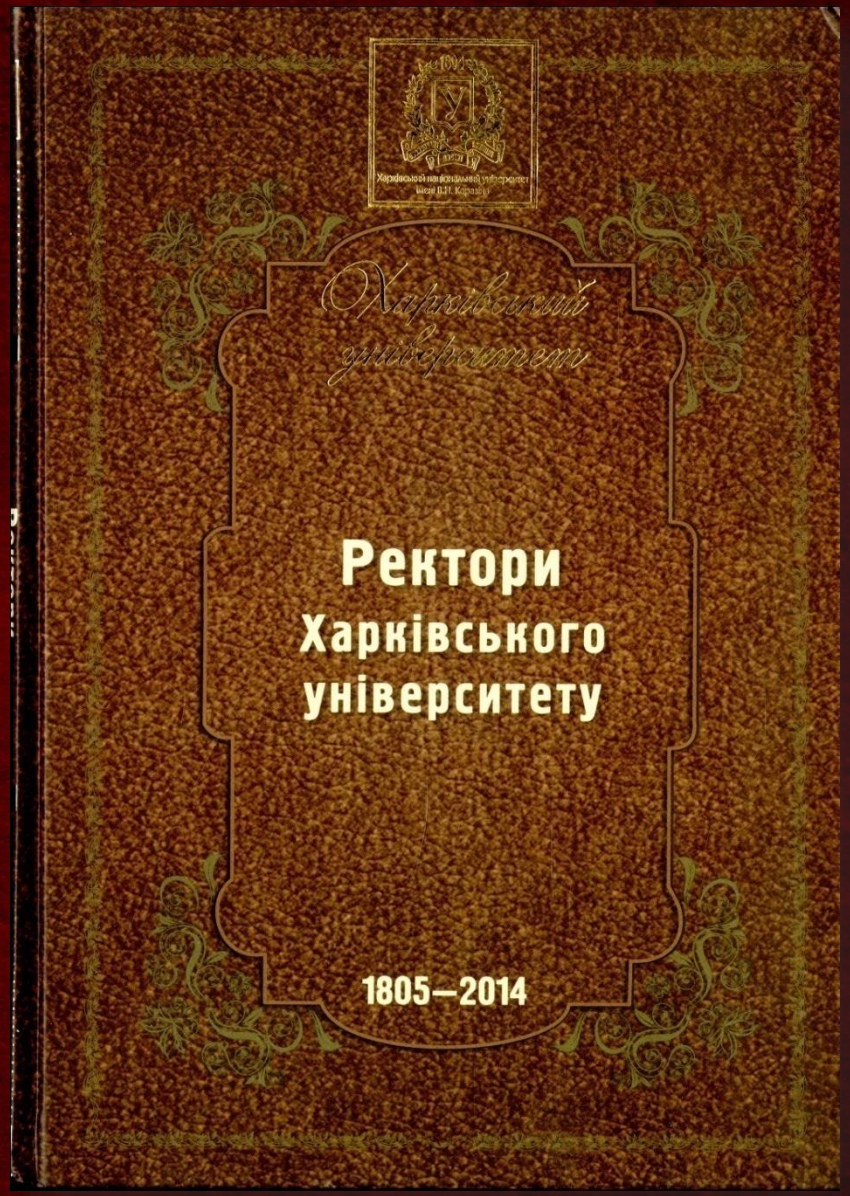

С III 10734

БМС II 507368

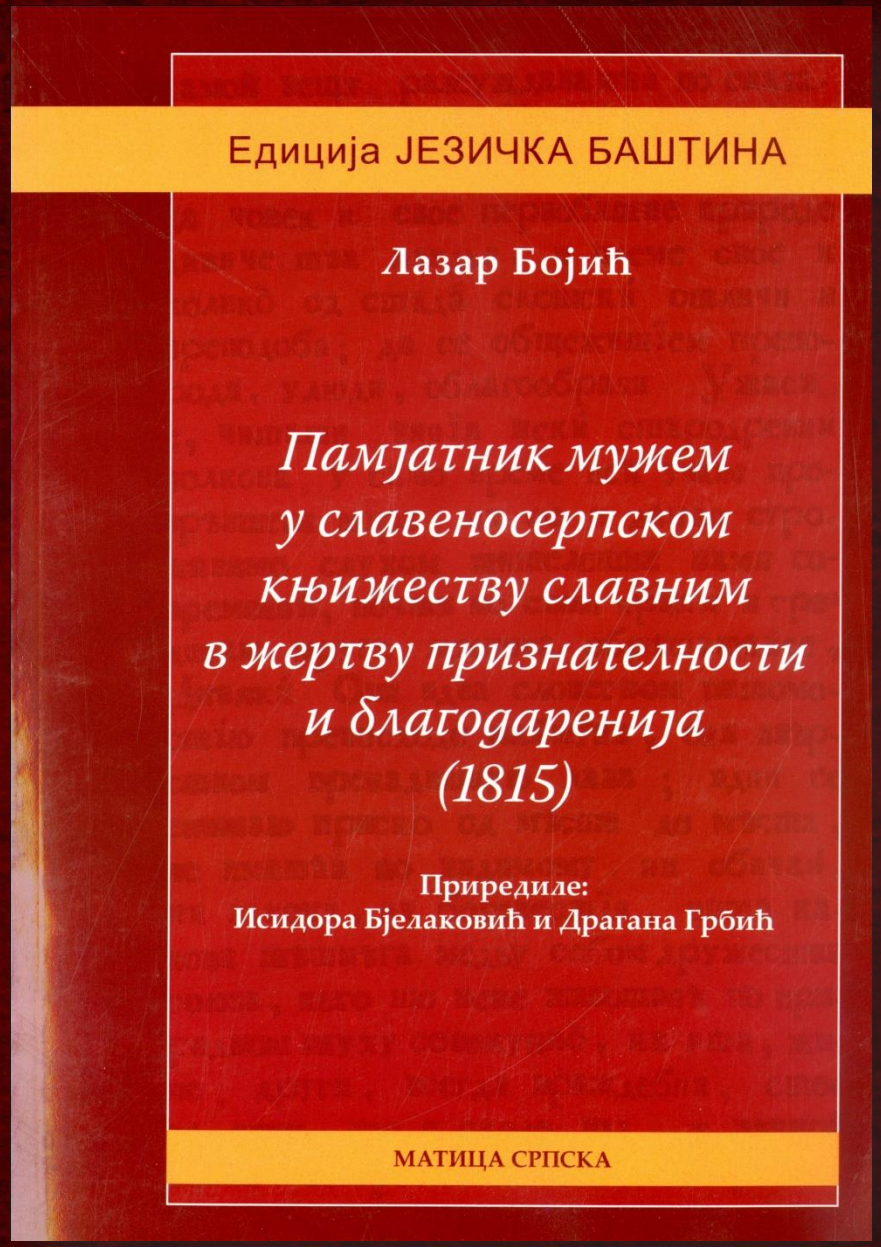

БМС III 507913

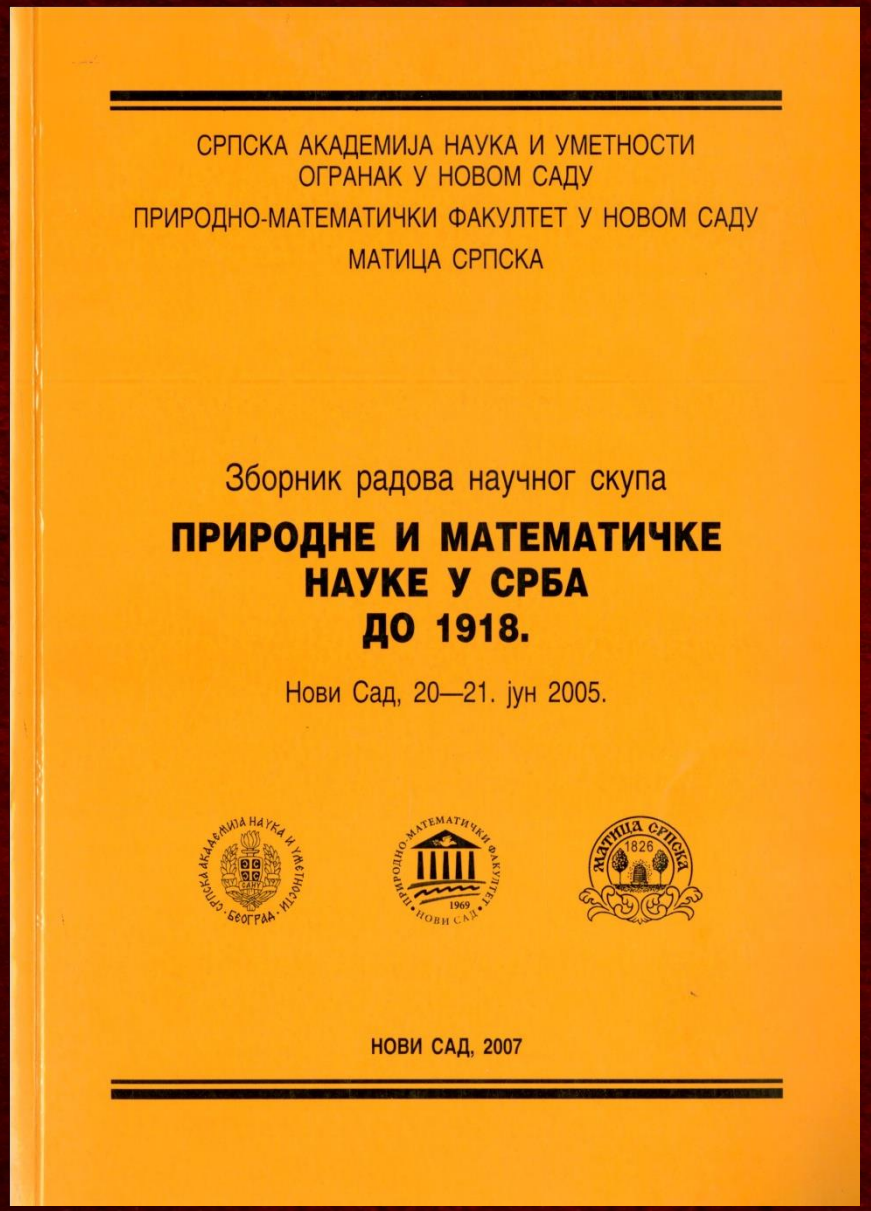

БМС III 449135

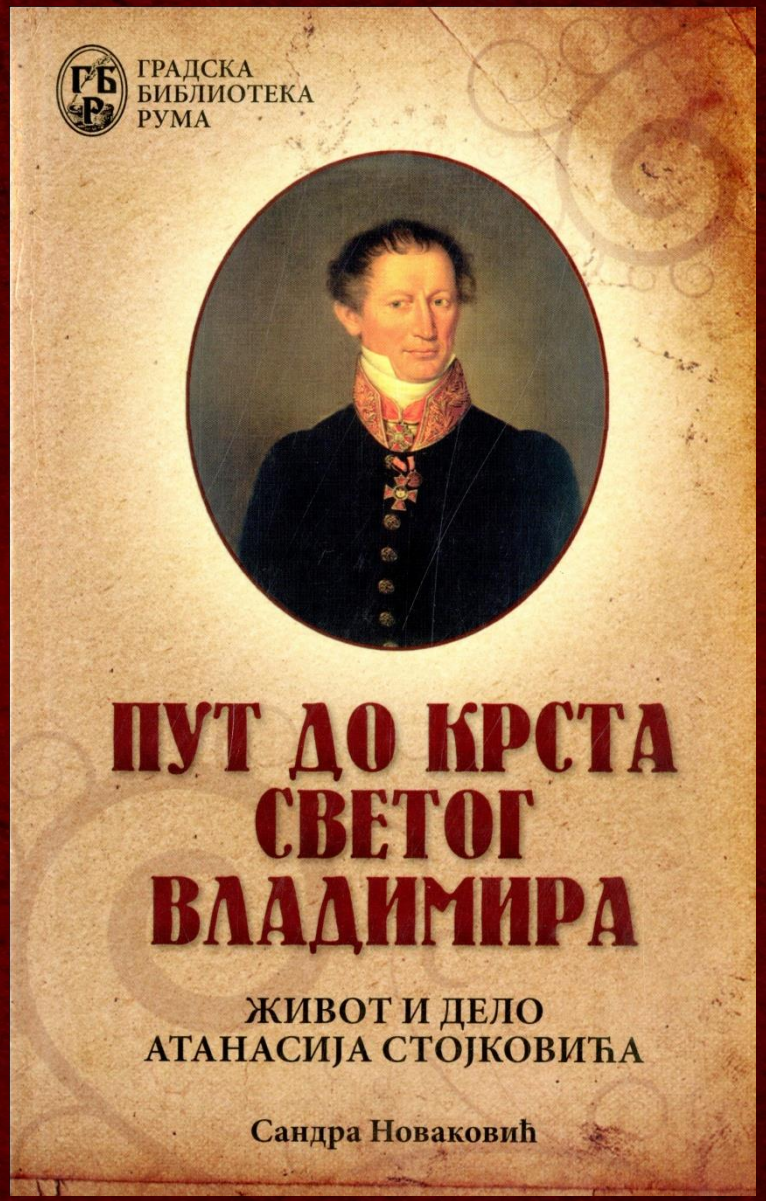

БМС II 499309

БМС III 495726

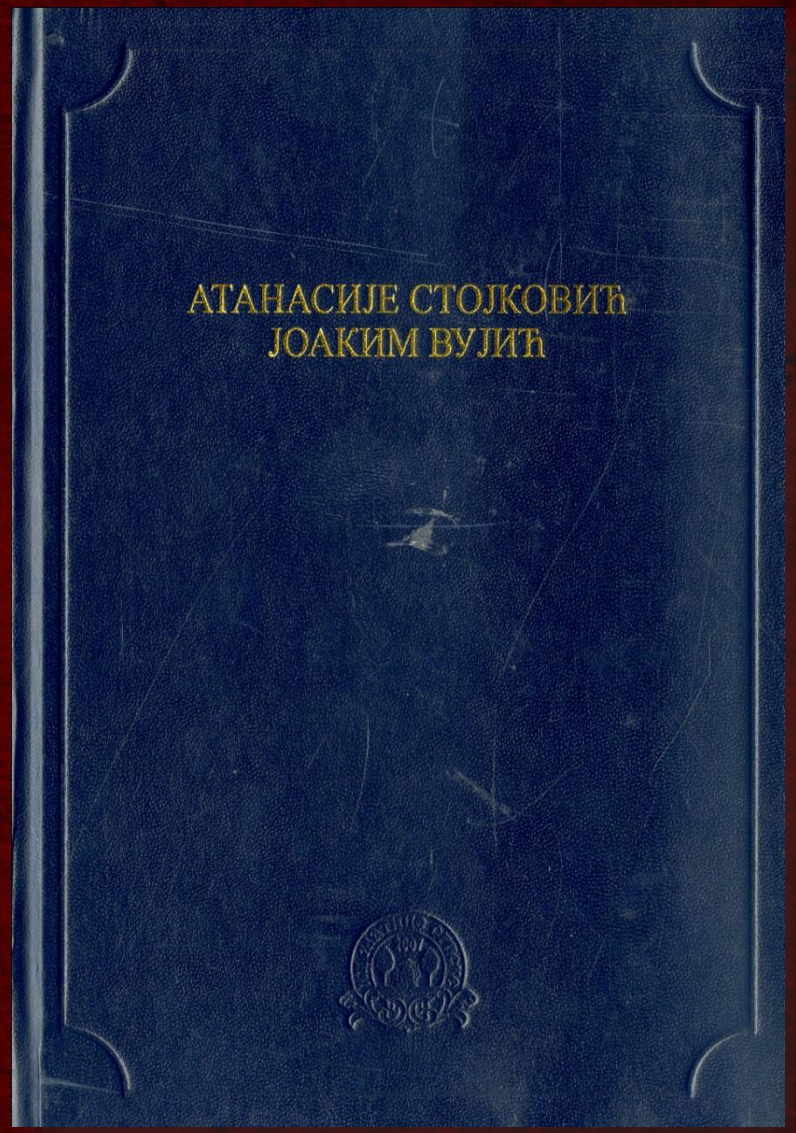

БМС III 486328

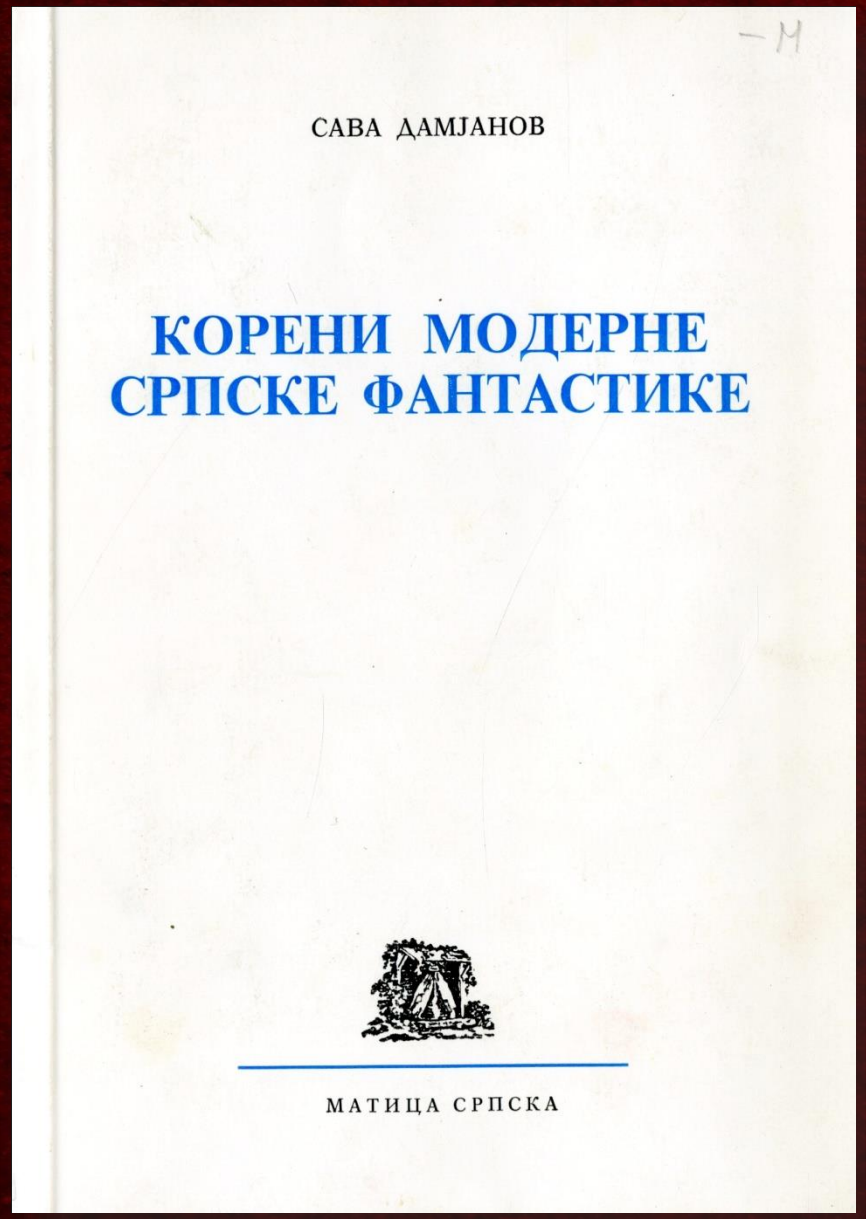

БМС II 405654

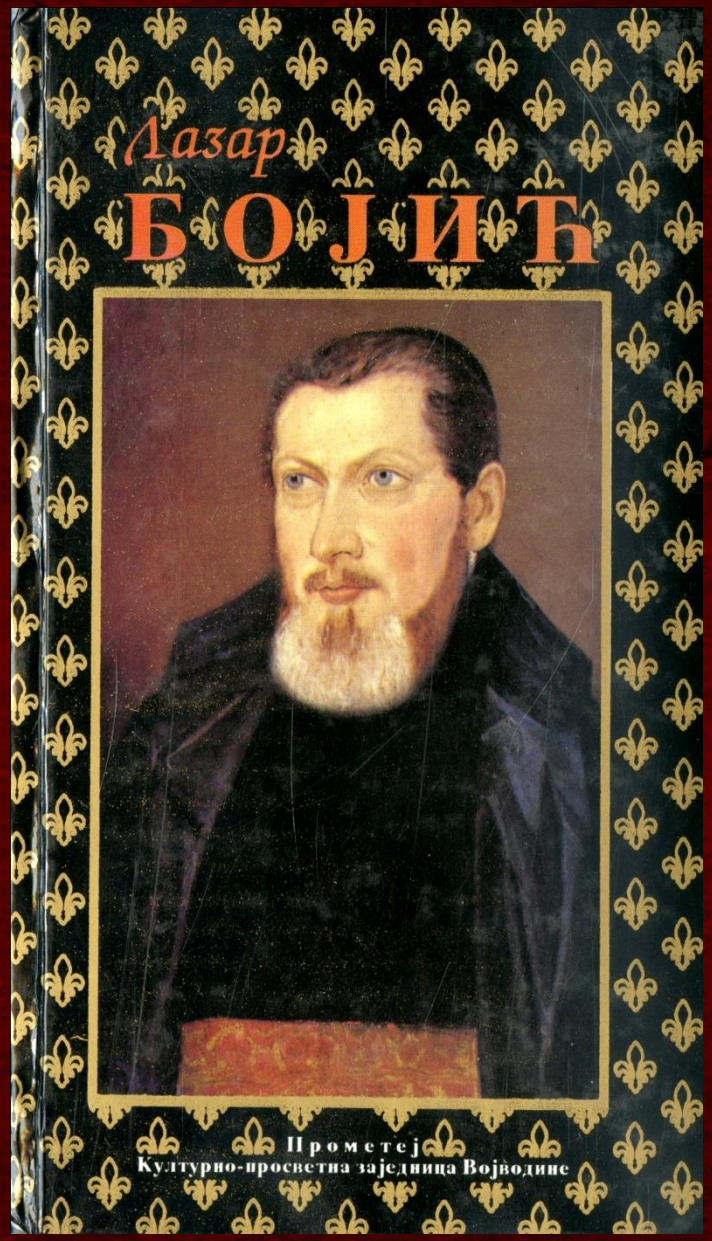

БМС II 23984

Рекли су о Атанасију Стојковићу

„Без обзира на то да ли је *Кандор* прави филозофски роман или не, сигурно је да ће побуђивати пажњу како савремених филозофа тако и теоретичара књижевности. Захваљујући Атанасију Стојковићу, Срби су 1800. године добили на свом књижевном језику филозофски спис који је пандан Волтеровом *Кандиду*, објављеном 1759.”

Владислав М. Тодоровић

„Потребно је да буде отворен простор за пуну и правичну културноисторијску ревалоризацију Атанасија Стојковића и његовог дела, па и других стваралаца. Вукова усмена књижевност, која долази да испуни следећу епоху и успостави нове темеље књижевности и културе, врхунско је достигнуће српске књижевности и културе и није нимало случајно да се нашла у часу Гетеовог формирања идеје о светској књижевности... Но, српска књижевност је, поред блиставог фолклорног достигнућа, имала и овај други културноисторијски, грађански ток, који је предуго у сенци вуковског прелома у српској култури.”

Александар Јерков

„Готово је импресивна Стојковићева списатељска, научна и преводилачка делатност која ће се од 1800. године, па све до његове смрти 1832, са изузетком трогодишње паузе која је наступила после промене говорног подручја (славено)српско-руски при одласку на Универзитет у Харкову и још једне мало дуже паузе после афере (1814–1824), без изузетка из године у годину са једним или више објављиваних дела увећавати и на крају сачинити опус од укупно 30 оригиналних и преведених публикација.”

Драгана Грбић

„Скромно запослење научника никада није било његов циљ, али по руским ауторима он је заиста био изузетна фигура на универзитету: веома агилан, практичан, интелигентан, поседовао је административне и дипломатске вештине, што му је омогућило да заузме високе положаје на универзитету, али и да буде високо цењен у Министарству и од повереника за Харковску губернију, грофа Потоцког. У својству школског инспектора, у местима која је посећивао од 1805. до 1809. године... својим говорима и наступом, успевао је да придобије становништво да дају новчане прилоге за развој школства.”

Александар Николић

„Стојковић се школовао у Руми, Шопрону, Сегедину, Пожуну (Братислави) и у Гетингену. Студирао је права, теологију и филозофију и за време свога школовања био одличан ученик и студент. Знао је више језика: латински, грчки, немачки, француски, енглески, руски и нешто пољски и чешки. У основној школи и у гимназији учио је веронауку, а на универзитету слушао је предавања професора теологије Ајхорна, писца обимних и у оно време много цењених дела Историјско-критичких увода у *Стари* и *Нови завет*. Стојковић је био врло амбициозан, волео је да се истиче и да одржава везе са угледним личностима. У време превођења *Новог завета* живео је у Петрограду као државни саветник, а осим тога био је богат човек, са 26 000 јутара земље у Бесарабији.”

Светислав Марић

„... поделе писаца на основу њихове припадности *победничким* или *губитничким* струјама довеле су до тога да релевантни аутори попут Атанасија Стојковића, Платона Атанацковића и Никанора Грујића буду упамћени као егзибиционистички настројени Вукови противници... Верујем да ће силазак са ове вашарске вртешке историјских и културолошких подвајања бити могућ тек када почнемо да размишљамо о предностима неконвенционалних избора, попут одлуке да упоредо користимо Стојковићев и Вуков превод *Новог завета*.”

Радослав Ераковић

„... Стојковићева надгробница Јовану Рајићу није посвећена само нашем великом књижевнику и историчару, него на известан начин, свесно или несвесно, и песниковом опраштању од сопствене уметничко језичке креације (ако не и од књижевности уопште?!). Овај моменат, ова двострука визура, посебно њен могући аутореференцијални аспект, мора се имати на уму приликом читања елегије *На смерт бесмертнаго Јоана Раича*, која представља више од уобичајене класицистичке пригодне песме, како својим значењским потенцијалом тако и својим експлицитним и имплицитним интенцијама.”

Сава Дамјанов